

Landsting och regioner
Ekonomidirektörer Lt
Budgetdirektörer Lt
Redovisningsdirektörer Lt
Finansdirektörer Lt
Landstingsekonomer

Statsbidraget för läkemedelsförmånerna 2016

Överenskommelsen mellan staten och SKL

Den 10 juni 2016 godkände Sveriges Kommuner och Landstings styrelse en överenskommelse om statens bidrag till landstingen för läkemedelsförmånerna m.m. Överenskommelsen gäller för år 2016. Överenskommelsen redovisas i sin helhet på SKL:s webbplats.

För år 2016 erhåller landstingen 23 935 miljoner kronor i bidrag för landstingens kostnader för läkemedelsförmånerna m.m. I beloppet ingår bidrag för läkemedelsförmånerna på 21 350 miljoner kronor. Dessutom ingår en engångsjustering för dynamiska effekter på 100 miljoner kronor för avgiftsfria läkemedel för barn under 18 år. Utöver det ingår bidrag på 1 620 miljoner kronor för vissa läkemedel förskrivna enligt smittskyddslagen, vissa överföringar av läkemedel till slutenvården, vissa överföringar av förbrukningsartiklar, samt visst bidrag för dostjänsten. För läkemedel för behandling av hepatit C ingår i beloppet ett bidrag på 70 procent av den beräknade kostnaden för år 2016, vilket motsvarar 865 miljoner kronor. Landstingens ersättning enligt avtalet minskas dock med 10,5 miljoner kronor för ersättning för SOL-tjänsterna.

Tabell 1. Statsbidragets fördelning

Miljoner kronor

	Överenskommet belopp
Läkemedelsförmånen	21 350
Engångsjustering dynamiska effekter	100
Övrigt	1 620
Hepatit C 2016	865
Totalt	23 935

Vinst- och förlustdelningsmodell

Kostnad

Överenskommelsen innehåller även en vinst- och förlustdelningsmodell som ska tillämpas om de faktiska kostnaderna avviker med mer än tre procent från de överenskomna bidragsbeloppen. Om landstingens totala kostnader för läkemedelsförmånen överstiger det överenskomna beloppet på 21 450 miljoner kronor med mer än 3 procent förbinder sig staten att finansiera 50 procent av avvikelsen över 3 procent. På motsvarande sätt ska en återbetalning ske till staten i de fall de faktiska kostnaderna skulle bli mer än 3 procent lägre än överenskommet belopp.

Om 70 procent av landstingens kostnader för läkemedel för behandling av hepatit C 2016 överstiger överenskommet belopp på 865 miljoner kronor med mer än 3 procent förbinder sig staten att även här finansiera 50 procent av avvikelsen över 3 procent. På motsvarande sätt ska en återbetalning ske till staten i de fall de faktiska kostnaderna skulle bli mer än 3 procent lägre än överenskommet belopp.

Statsbidraget för läkemedelsförmånerna 2016 fördelat på landsting

I tabell 2 redovisas statsbidragets storlek 2016 fördelat på olika landsting.

Tabell 2. Statsbidragets storlek per landsting 2016

Kronor

Landsting	Statsbidrag
Stockholm	5 244 531 687
Uppsala	816 953 064
Sörmland	721 067 060
Östergötland	1 083 531 910
Jönköping	840 964 627
Kronoberg	459 867 178
Kalmar	615 448 131
Blekinge	400 975 234
Skåne	3 122 842 885
Halland	766 512 858
Västra Götaland	3 933 931 973
Värmland	712 499 005
Örebro	716 161 277
Västmanland	667 864 299
Dalarna	716 805 305
Gävleborg	722 916 643
Västernorrland	629 573 153
Jämtland	318 236 640
Västerbotten	639 083 716
Norrbottn	647 544 470
Gotland	147 688 885
Totalt	23 925 000 000

Bidraget utbetalas månadsvis t.o.m. februari 2017.

Utbetalningsordning

Huvuddelen av bidraget, 23 925 miljoner kronor, fördelas mellan landstingen enligt den särskilda behovsmodell som tillämpats årligen sedan 2002. Behovsmodellen syftar till att fördela statsbidraget till landstingen efter behov och inte efter faktisk förbrukning.

Principen är att utbetalningen per månad sker med 1/12 av årets bidrag. Ett lägre belopp har dock betalats ut innan avtalet blev klart. Och regeringen har sedan tidigare beslutat om utbetalningar i juli och augusti. Därför betalas bidraget ut som tolfte delar först från och med september. I juli görs en extrabetalning för att komma ”ikapp” och i augusti betalas bidraget ut som tidigare beslutats (bilaga 1).

Behovsmodellen

Den behovsmodell för läkemedel som tillämpats sedan 2002 syftar till att fördela statsbidraget till landstingen efter behov och inte efter faktisk förbrukning. Som en del i behovsmodellen ingår också att, genom en solidarisk finansiering mellan landstingen, ta hänsyn till en mycket ojämn fördelning av patienter mellan landstingen med en viss sjukdom som kräver kostsam läkemedelsbehandling.

Behovsmodellen baseras på förbrukningen av läkemedel i olika åldrar givet kön, men dessutom tas hänsyn till att behovet skiljer sig åt med hänsyn till socioekonomiska förhållanden som inkomst, boende, sysselsättning och civilstånd. Sammantaget rör det sig om 864 grupper/kombinationer per landsting:

- **Ålder** 00–04, 05–14, 15–24, 25–44, 45–64, 65–74, 75–84 samt 85+
- **Kön** män samt kvinnor
- **Inkomst** 0, under median samt över median
- **Boende** småhus samt övrigt
- **Sysselsättning** sysselsatta samt ej sysselsatta (uppdelat på med och utan kontrolluppgift)
- **Civilstånd** barn + gifta vuxna, tidigare gifta, samt ogifta

Gruppens andel av befolkningen mäts i respektive landsting som ett treårsgenomsnitt och multipliceras med den genomsnittliga läkemedelskonsumtionen för respektive grupp. Skillnader i utfall förklaras i sin helhet av skillnader i befolkningsstruktur då samma ”prislappar” används för samtliga landsting. Varje landsting erhåller genom denna beräkning en modellkostnad. Denna modellkostnad justeras sedan så att genomsnittet för samtliga landsting sammanfaller med det av staten avsatta statsbidraget.

Behovsmodellen beräknas i kronor per invånare. Statsbidraget som 2016 uppgår till 23 925 miljoner kronor motsvarar 2 437 kronor per invånare.

Förändring 2016 jämfört med 2015

Förändringarna för de enskilda landstingen mellan två år kan förklaras av två faktorer:

- Förändrat bidrag från staten till sektorn.
- Förändrad struktur (utfallet i kronor per invånare i relation till genomsnittet).

Den faktiska utbetalningen påverkas av förändringar i befolkningsstrukturen, förändrade kostnader för de solidariskt finansierade läkemedlen och av förändringar i den totala folkmängden i respektive landsting. Se tabell 3 nedan.

Tabell 3. Förändring behovsmodell för enskilda landsting 2016 jämfört med 2015

Kronor

Landsting	Statsbidrag enligt behovsmodell, kr/inv		Statsbidrag, kronor ¹		Differens
	2015	2016	2015	2016	
Stockholm	2 125	2 305	4 783 448 635	5 244 531 687	461 083 052
Uppsala	2 151	2 341	741 192 168	816 953 064	75 760 896
Sörmland	2 368	2 570	657 236 405	721 067 060	63 830 655
Östergötland	2 271	2 459	998 253 030	1 083 531 910	85 278 880
Jönköping	2 250	2 446	765 386 782	840 964 627	75 577 845
Kronoberg	2 242	2 434	418 244 351	459 867 178	41 622 827
Kalmar	2 408	2 619	561 167 340	615 448 131	54 280 791
Blekinge	2 374	2 580	363 472 458	400 975 234	37 502 776
Skåne	2 234	2 424	2 841 242 655	3 122 842 885	281 600 230
Halland	2 266	2 467	695 309 417	766 512 858	71 203 441
V:a Götaland	2 227	2 415	3 589 713 426	3 933 931 973	344 218 547
Värmland	2 373	2 576	649 754 578	712 499 005	62 744 427
Örebro	2 298	2 488	653 761 871	716 161 277	62 399 406
Västmanland	2 351	2 553	608 579 638	667 864 299	59 284 661
Dalarna	2 371	2 578	654 698 651	716 805 305	62 106 654
Gävleborg	2 390	2 590	662 625 921	722 916 643	60 290 722
Västernorrland	2 395	2 601	576 848 849	629 573 153	52 724 304
Jämtland	2 329	2 523	292 168 616	318 236 640	26 068 024
Västerbotten	2 234	2 423	586 354 488	639 083 716	52 729 228
Norrbottn	2 377	2 578	591 853 686	647 544 470	55 690 784
Gotland	2 374	2 592	134 687 035	147 688 885	13 001 850
Totalt	2 246	2 437	21 826 000 000	23 925 000 000	2 099 000 000

Den solidariska finansieringen

För att en sjukdom ska omfattas av den solidariska finansieringen måste tre kriterier vara uppfyllda. Det måste föreligga en mycket ojämn fördelning av patienter mellan landstingen med en viss sjukdom som kräver läkemedelsbehandling och att behandlingen är kostsam och innebär betydande kostnader för det enskilda landstinget jämfört med andra landsting.

De tre sjukdomar som omfattas av den solidariska finansiering 2016 är de samma som tidigare år:

- Gauchers
- Blödersjuka
- HIV

¹ Det statsbidragsbelopp per landsting som anges är inklusive solidarisk finansiering.

Ersättningstrappa

Den samlade kostnaden för de solidariska läkemedlen som ligger till grund för beräkningen av ersättningen 2016 uppgick till 1 616 miljoner kronor. En nedre gräns definieras för hur stor summan av läkemedelskostnaderna för de beslutade sjukdomarna måste vara för att ett landsting ska kunna ta del av den solidariska finansieringen. Över denna gräns utgår det ett relativt stort bidrag för landsting med höga kostnader.

- Kostnader upp till genomsnittet, 164 kronor per invånare, ger inget bidrag.
- Kostnader mellan genomsnittet på 164 och 287 kronor per invånare ger 85 procent i bidrag.
- Kostnader över 287 kronor per invånare ger 90 procent i bidrag.

För bidragsåret 2016 är det sex landsting som redovisar kostnader över genomsnittet och därmed kvalificerar sig för ersättning. Finansieringen sker genom ett avdrag för samtliga landsting med 21 kronor per invånare. Inget landsting kvalificerar sig för ersättning i nivå 2. Se tabell 4 på sidan 6.

Förändring jämfört med föregående år

Förändringar för det enskilda landstinget kan förklaras av tre följande faktorer:

- Förändrade kostnader för det egna landstinget för de aktuella läkemedlen (vilket påverkar merkostnad och ersättning).
- Förändrad total kostnad för samtliga landsting för de aktuella läkemedlen (första steget i ersättningstrappan).
- Förändrad finansiering.

Tabell 4. Utfall i modellen för solidarisk finansiering 2016

Kronor per invånare

	<u>Utfall</u>		<u>Beräkning</u>				Finan- siering	Netto
	2015	2016	Merkost- nad Nivå 1	Merkost- nad Nivå 2	Ersättning Nivå 1 (85%)	Ersättning Nivå 2 (90%)		
Stockholm	256	256	92	0	78	0	-21	57
Uppsala	123	132	0	0	0	0	-21	-21
Sörmland	118	106	0	0	0	0	-21	-21
Östergötland	179	154	0	0	0	0	-21	-21
Jönköping	129	141	0	0	0	0	-21	-21
Kronoberg	128	135	0	0	0	0	-21	-21
Kalmar	60	65	0	0	0	0	-21	-21
Gotland	40	33	0	0	0	0	-21	-21
Blekinge	177	186	22	0	19	0	-21	-2
Skåne	155	167	3	0	2	0	-21	-18
Halland	118	121	0	0	0	0	-21	-21
V:a Götaland	121	123	0	0	0	0	-21	-21
Värmland	178	203	39	0	33	0	-21	13
Örebro	122	104	0	0	0	0	-21	-21
Västmanland	119	135	0	0	0	0	-21	-21
Dalarna	79	79	0	0	0	0	-21	-21
Gävleborg	103	110	0	0	0	0	-21	-21
Västernorrland	156	146	0	0	0	0	-21	-21
Jämtland	68	64	0	0	0	0	-21	-21
Västerbotten	193	195	31	0	27	0	-21	6
Norrbottn	178	205	41	0	35	0	-21	14
Riket	161	164	25	0	21	0,0	-21	0

Sammanställning av utfallet av behovsmodellen och den solidariska finansieringen 2016

Ett samlat utfall av behovsmodellen och den solidariska finansieringen redovisas i tabell 5.

Tabell 5. Sammanställning statsbidrag för läkemedelsförmånen samt resultatet av den solidariska finansieringen 2016

Landsting	Befolkning 31.8.2015	Statsbidrag enl behovs- modell, kr/inv	Solidariska läkemedel, kr/inv	Statsbidrag, kr/inv	Statsbidrag, kronor
Stockholm	2 220 405	2 305	57	2 362	5 244 531 687
Uppsala	352 161	2 341	-21	2 320	816 953 064
Sörmland	282 919	2 570	-21	2 549	721 067 060
Östergötland	444 480	2 459	-21	2 438	1 083 531 910
Jönköping	346 728	2 446	-21	2 425	840 964 627
Kronoberg	190 541	2 434	-21	2 413	459 867 178
Kalmar	236 898	2 619	-21	2 598	615 448 131
Blekinge	155 553	2 580	-2	2 578	400 975 234
Skåne	1 298 383	2 424	-18	2 405	3 122 842 885
Halland	313 306	2 467	-21	2 447	766 512 858
V:a Götaland	1 642 852	2 415	-21	2 395	3 933 931 973
Värmland	275 205	2 576	13	2 589	712 499 005
Örebro	290 243	2 488	-21	2 467	716 161 277
Västmanland	263 732	2 553	-21	2 532	667 864 299
Dalarna	280 314	2 578	-21	2 557	716 805 305
Gävleborg	281 370	2 590	-21	2 569	722 916 643
Västernorrland	244 018	2 601	-21	2 580	629 573 153
Jämtland	127 194	2 523	-21	2 502	318 236 640
Västerbotten	263 088	2 423	6	2 429	639 083 716
Norrbottn	249 838	2 578	14	2 592	647 544 470
Gotland	57 438	2 592	-21	2 571	147 688 885
Totalt	9 816 666	2 437	0	2 437	23 925 000 000

Frågor med anledning av detta EkonomiNytt besvaras av Jonas Eriksson, tfn 08-452 78 79 och kan även nås via e-post: jonas.eriksson@skl.se.

SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Sektionen för ekonomisk analys

Annika Wallenskog

Jonas Eriksson genom Madeleine Holm

Bilaga

Bilaga 1: Läkemedelsbidraget för 2016 – sammanställning av månadsutbetalningar